Oslomodellen - Standard kontraktsvilkår for Oslo kommunes anskaffelser av varer, tjenester og bygg og anlegg - nye seriøsitetsbestemmelser

Hovedformålet med Oslomodellen er å sette Oslo kommune i front i kampen for et seriøst og anstendig arbeidsliv.

Det har de siste årene vært en utvikling med utbredt arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i bygg- og anleggsmarkedet og på en del tjenesteområder. Utviklingen innebærer utbredte brudd på arbeidsmiljølovgivning, skattelovgivning - og grov utnyttelse av sårbar arbeidskraft uten anstendige ansettelsesforhold. Konsekvensene av denne utviklingen innebærer:

- bortfall av retten til fast ansettelse med forutsigbar lønn til å leve av
- lavere produktivitet og kvalitet i bransjene/ leveransene
- dårligere lønns- og arbeidsvilkår for arbeidere
- færre lærlinger og alvorlig svikt i nødvendig rekruttering til byggfagene

Oslo kommune handler årlig for rundt 26 milliarder. En stor del av dette er kjøp knyttet til oppføring av bygg og anlegg. Dette gjør Oslo kommune til Norges nest største offentlige innkjøper etter staten. Oslo kommune er også en av Norges største offentlige byggherrer.

Byrådet vil at Oslo kommune skal bruke sin innkjøpsmakt til å snu den negative utviklingen vi nå ser. Oslo kommune skal fremme et seriøst arbeidsliv – med anstendige arbeidsforhold og rettferdig konkurranse mellom seriøse leverandører som tar samfunnsansvar på alvor.

Alle kommunens virksomheter pålegges å bruke vedtatte standardkontrakter, med tilhørende kontraktsformularer/bilagsformular, når de foretar anskaffelser over kr 500 000 på områder som omfattes av standardkontraktene.

Oslomodellen er utarbeidet i dialog med partene i arbeidslivet og kommunens byggforetak har også bidratt med sin innsikt i næringen.

Kort om de viktigste nye bestemmelsene i Oslomodellen:

Krav om bruk av fast ansatte
Mange av dagens leverandører har få ansatte og leier i hovedsak inn ansatte fra bemanningsbyråer eller bruker flere ledd underleverandører. Vi ønsker å snu denne trenden. Oslo har derfor tatt inn en bestemmelse som sier at det i all hovedsak skal benyttes fast ansatte (i minst 80 % stilling) ved utførelse av oppdrag for Oslo kommune.

Krav om tarifflønn mellom oppdrag
Selv om Oslo kommune ønsker at ansatte skal være fast ansatt når de utfører oppdrag for Oslo kommune, ser vi at det i enkelte tilfeller vil være behov for å benytte bemanningsforetak. En av utfordringene ved bruk av bemanningsforetak er at de ansatte ikke får lønn mellom oppdragene. Dette er veldig uforutsigbart lønnsmessig for de ansatte og har flere andre uheldige konsekvenser. Vi har derfor innført krav om at leverandøren skal sørge for at personell fra bemanningsforetak som leverandøren benytter til å oppfylle kontrakten med oppdragsgiver, har arbeidskontrakter som sikrer disse tarifflønn e.l. mellom

etterfølgende oppdrag - enten oppdragene er for oppdragsgiver eller andre - så lenge kontraktsperioden mellom leverandøren og oppdragsgiver varer.

Krav om faglærte håndverkere
Oslo kommune mener at økt fagkompetanse fremmer seriøsitet i arbeidslivet og sikrer bedre kvalitet på arbeidet. Vi skal derfor øke andelen håndverkere med fagbrev på våre kontrakter. Det vil bli stilt krav om at minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsfagene skal utføres av fagarbeidere eller personer med dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller likeverdig utenlandsk fagutdanning. Det skal være fagarbeidere i alle relevante fag.

(Inntil 10 % av kravet kan oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt, for første gang, etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land.)

Lærlinger
Her vil vi nå kreve minimum 10 % lærlinger på kontraktene på områder med behov for lærlinger.

Innslagspunktet for lærlingekravet vil være på 1,1 mill, dvs. statlig terskelverdi (for kommuner er innslagspunktet 1,75 mill) og 3 måneders kontraktsvarighet.

Begrensning i antall ledd underleverandører
Vi har per i dag et krav om maks to ledd underleverandører i vertikal kjede. Vi ønsker å ha full oversikt over hvilke leverandører som opererer på kommunens kontrakter. Vi ønsker å stramme inn bruken av underleverandører ytterligere, og vil derfor stille krav til at det kun skal benyttes ett ledd underleverandører i vertikal kjede.

Internkontroll, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø
Deler av bestemmelsen har vi hatt før, men vi har nå satt inn språkkrav i bestemmelsen. Nøkkelpersoner i prosjektet skal forstå og kunne gjøre seg godt forstått på norsk. Manglende kommunikasjon og manglende evne til å forstå sikkerhetsinformasjon m.m. utgjør en sikkerhetsrisiko og kan hindre tilstrekkelig forståelse av oppdraget.

Krav om HMS-kort fra første dag og system for elektronisk mannskapsoppfølging/HMSREG
Vi skal ha kontroll på hvem som arbeider på kommunens kontrakter. Vi vil derfor kreve at alle arbeidere registrerer seg inn i vårt nye elektroniske registreringssystem HMSREG/SELMA fra første dag på oppdraget. Ved å innføre et slikt system, kan vi på en langt bedre måte følge opp viktige seriøsitetskrav.

Rett til innsyn i alle leverandørens forhold som har betydning for oppfyllelse av kontrakten
Leverandøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og dokumentasjon til disposisjon for oppdragsgivers kontroll. Medvirknings og dokumentasjonsplikten omfatter også underleverandører.

Følgende krav skal stilles i kommunens anskaffelseskontrakter uavhengig av bransje og kontraktens verdi:

Lønns- og arbeidsvilkår
Denne bestemmelsen er ikke ny, men vi har foretatt en utvidelse av anvendelsesområdet. Ansatte skal ha lønns- og arbeidsforhold i tråd med allmenngjort eller landsdekkende tariffavtale. Der det ikke er allmenngjort eller landsdekkende tariff, skal det ses hen til lokale tariffavtaler eller tariffavtaler for lignende områder - og fastsettes lønn- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn disse. Slik skal vi sikre at alle ansatte som arbeider for Oslo kommune får anstendig lønn og skikkelige arbeidsvilkår.

Krav om betaling til bank
For å sikre økt sporbarhet i transaksjoner og motvirke svart økonomi vil vi kreve at all lønn m.m. skal betales til den enkeltes konto i bank.

Forbud mot kontant betaling
For å motvirke svart økonomi og for å sikre sporbarhet i transaksjoner skal all betaling leverandører foretar for kjøp til Oslo kommune foretas med elektronisk betalingsmiddel. Leverandøren skal derfor f. eks ikke kunne kjøpe varer på Maxbo med kontanter.